

Een koffer vol!

hetMarkiezenhof
HISTORISCH CENTRUM

Inhoud

Algemeen deel

<i>Inleiding</i>	2
<i>Wat leren de kinderen met Een koffer vol!?</i>	2
<i>Opbouw van de activiteit</i>	2
<i>De taak van de begeleider</i>	3

Praktisch deel

<i>Inleidende les</i>	4
Verhaal	4
Uitleg van de activiteit	6
Tips voor uitbreiding	7
<i>Bezoek aan het museum</i>	8
<i>Evaluatie</i>	9
Kringgesprek	9
Evaluatie voor docenten	9
Tips voor uitbreiding	9

Bijlage

<i>Evaluatielijst voor docenten</i>	10
---	-----------

Succes en veel plezier!

Algemeen deel

Inleiding

Voor u ligt de docentenhandleiding van *Een koffer vol!*, een activiteit in Het Markiezenhof voor kinderen van groep 3 van het basisonderwijs. In deze handleiding zal duidelijk worden gemaakt wat de activiteit precies inhoudt en wat uw taak is als begeleider van de kinderen. Wij wensen u en de klas veel plezier met *Een koffer vol!*.

Wat leren de leerlingen met *Een koffer vol!*?

Een koffer vol! is ontwikkeld voor kinderen van 4 t/m 8 jaar. Tijdens de activiteit maken ze kennis met het museum in het algemeen en met het historische aspect van Het Markiezenhof in het bijzonder. Ze komen in aanraking met geschiedenis en leren op een andere manier kijken naar de voorwerpen in het museum. Wat is een museum precies? Wat kun je daar zien? Hoe moet je je daar gedragen? Dit zijn vragen die in deze activiteit aan de orde komen.

Opbouw van de activiteit

Een koffer vol! bestaat uit drie onderdelen:

- De inleidende les
- Het museumbezoek
- De evaluatie

De inleidende les

Voordat de kinderen Het Markiezenhof bezoeken, geeft u ze een inleidende les. Het doel hiervan is dat de kinderen niet helemaal blanco aan het bezoek beginnen en in het museum gericht kunnen kijken.

In deze les wordt ingegaan op de vraag wat een museum nu eigenlijk is en of de kinderen al ervaring hebben met een museum. Ook wordt al aan de kinderen verteld wat ze straks in het museum gaan doen.

Dit alles gebeurt door middel van een kringgesprek. Daarvoor kunt u gebruik maken van de vragen en het verhaal wat u in het praktisch gedeelte terugvindt. Daar vindt u ook tips om de les eventueel uit te breiden. De inleidende les duurt minimaal een half uur.

Het museumbezoek

Tijdens het bezoek aan het museum krijgen de kinderen een beter beeld van het begrip 'museum'. Het wordt dan minder abstract. Bovendien leren ze vanuit hun eigentijdse beleving naar het verleden te kijken en overeenkomsten en verschillen te ontdekken.

Wanneer de kinderen in Het Markiezenhof komen, worden ze opgevangen door een museumdocent of een baliemedewerkster. De klas is van tevoren ingedeeld in drie groepjes. Iedere groep ontvangt een koffer (of twee, afhankelijk van de groepsgrootte). In de koffer zitten 13 moderne gebruiksvoorwerpen. De docenten hebben van tevoren al uitleg gehad over de gang van zaken. De museumdocent of baliemedewerkster legt alles nog een keer uit.

In de koffer vind je een klapboekje met De Zalen. De volgorde van de kaarten geeft de route door het museum aan. Voor de duidelijkheid vindt u in de koffer een plattegrond waarop alle zalen zijn aangegeven.

Op elke gekleurde bladzijde in het boekje staan twee foto's van de voorwerpen die de kinderen in die kamer gaan zoeken. Op de foto is echter maar een klein deel van het voorwerp te zien. De kinderen moeten in de koffer zoeken naar het voorwerp van de foto. Daarna gaan ze op zoek naar de oude variant van dat voorwerp in de kamer.

Ze kunnen zichzelf controleren. Wanneer ze denken de goede voorwerpen gevonden te hebben, halen ze het klapboekje met De Antwoorden uit de kist. Dit diverse opdrachten kunnen ze herkennen aan de kleur van de kamer. U vindt hierin de foto's van de juiste oude voorwerpen. Het mag pas geopend worden als de kinderen beide voorwerpen hebben gevonden.

Het museumbezoek duurt een uur. Dit betekent dat u niet veel tijd heeft om alle voorwerpen te kunnen vinden. Dit is ook helemaal niet de bedoeling. Het gaat erom dat de kinderen ervaring met een museum opdoen. Laat ze dus ook rondkijken in een kamer en beantwoord hun mogelijke vragen. Het is niet erg als ze niet alle 13 voorwerpen hebben gevonden.

De evaluatie met en voor de leerlingen

De evaluatie vindt weer plaats op school. U kunt een kringgesprek houden en gebruik maken van de vragen die verderop in het praktisch gedeelte staan vermeld. Samen met de klas neemt u het memoryspel nog een keer door. Dit memoryspel bestaat uit foto's van de oude en nieuwe voorwerpen die de kinderen tijdens hun speurtocht zijn tegengekomen.

De evaluatie duurt minimaal een half uur.

De taak van de begeleider

De docent bereidt de kinderen voor op het bezoek aan het museum. Dit gebeurt in een voorbereidende les van minimaal een half uur. U heeft de mogelijkheid de voorbereidende les uit te breiden. Deze mogelijkheden staan in het praktisch gedeelte beschreven.

Het museumbezoek duurt een uur. Tijdens het bezoek zijn er drie begeleiders van school aanwezig die elk een groep onder hun hoede nemen. De begeleiders letten op de kinderen en geven hen eventueel hints op hun zoektocht. De begeleider weet met behulp van de lijst van bladzijde 10 welke voorwerpen gezocht moeten worden. Wanneer er nog tijd is, kunt u met de kinderen bespreken hoe de voorwerpen werden gebruikt en waar ze voor dienden.

Na afloop volgt op school een evaluatie. Hiervoor kunt u gebruik maken van het memoryspel.

Praktisch deel

Inleidende les

De inleidende les bestaat uit een verhaal dat u voorleest aan de klas. Tijdens dat verhaal kunt u enkele vragen stellen aan de kinderen over hun ervaringen met verzamelen of een museum. Daarna legt u uit wat de bedoeling is als de kinderen in het Markiezenhof zijn. Hiervoor is een tekst bijgevoegd. Tot slot volgen nog enkele tips waarmee u de voorbereiding kunt uitbreiden.

1. Verhaal

Lees het volgende verhaal voor aan de kinderen. Het gaat over Sven die een bezoek brengt aan een museum. Tussendoor kunt u de vragen stellen die vermeld staan.

Sven in het museum

Sven zit op zijn kamer en hij is zijn schelpen aan het schoonmaken. Sven verzamelt schelpen. Hij heeft er al heel veel: grote, kleine, lelijke, mooie, donkere en lichte. De mooiste schelp die hij heeft is heel groot en als je hem tegen je oor houdt, kun je de zee erin horen. Hij heeft die schelp op vakantie in Frankrijk gevonden. Sven is erg trots op die schelp en is er erg zuinig op. Een keer in de week maakt Sven zijn schelpen voorzichtig schoon. Dan haalt hij ze van de plank boven zijn bed en poetst ze een voor een af.

Dan komt Daan, de broer van Sven, de kamer binnen.

"Ben je nu alweer die stomme schelpen aan het schoonmaken?" zegt Daan.

"Ja," zegt Sven, "en die schelpen zijn niet stom."

"Natuurlijk wel. Wat moet je nou met een verzameling schelpen?" Daan pakt de mooie schelp uit Frankrijk van de plank en gooit hem in de lucht.

"Niet doen!" roept Sven, maar het is al te laat. De schelp valt op de grond, in duizend stukjes.

Sven is heel verdrietig. Het was zijn mooiste schelp, hij had er zoveel moeite voor gedaan om die te krijgen en hij kwam helemaal uit Frankrijk. Boos kijkt hij zijn broer aan.

"Je hebt mijn schelp kapot gemaakt," roept hij

"Ach, zo'n stomme schelp," zegt Daan.

"Schelpen zijn niet stom, ze zijn mooi. En jij hebt de mooiste kapot gemaakt!" gilt Sven over zijn toeren.

Ineens komt de moeder van Sven en Daan de kamer binnen. "Wat is hier aan de hand? Waarom gillen jullie zo?" vraagt ze.

Sven vertelt tussen zijn tranen door van de schelp en hoe die kapot is gegaan.

Moeder kijkt Daan boos aan. "Dat had je niet mogen doen, Daan."

Daan is nu ook boos. "Hij heeft toch nog genoeg andere schelpen? Wat maakt die ene schelp nu uit? Hij zal hem echt niet missen hoor in de stomme verzameling van hem."

"Verzamelen is niet stom," zegt Sven, nog steeds een beetje verdrietig.

"Sven heeft gelijk," zegt moeder. "Er zijn heel veel mensen die iets verzamelen. Er zijn zelfs gebouwen die vol staan met bijzondere verzamelingen."

Verrast kijkt Sven op. Gebouwen vol verzamelingen? Dat wist hij helemaal niet!

"Zo'n gebouw heet een museum," legt moeder uit. "Daar zijn heel veel bijzondere verzamelingen te zien.

Verzamelingen van schilderijen, spulletjes die heel oud zijn, skeletten van dieren. Er zijn verschillende musea met verschillende verzamelingen."

Toevallig is er bij Sven in de stad ook een museum. Morgen gaat hij daar met moeder naar toe.

- Wie verzamelt er iets? Wat dan?
- Waarom verzamel je al die spulletjes?
- Heb je heel belangrijke, mooie of zeldzame spullen in je verzameling?
- Bewaar je je spullen op een speciale manier? Heb je ze keurig opgeborgen of slingeren ze rond in je kamer?
- Laat je wel eens andere mensen naar je verzameling kijken?
- Wie weet er een plek waar je bijzondere verzamelingen kan bekijken?
- Wie weet wat een museum is?

- Is er wel eens iemand in een museum geweest?
- Wat heb je daar gezien?
- Vond je dat leuk?

Sven staat in de hal van het museum, samen met moeder. Vader koopt kaartjes bij de kassa, want een museum mag je niet zonder kaartje in. Sven kijkt ondertussen rond in de hal. Die is heel groot en er lopen heel veel mensen rond. Sven is erg benieuwd naar de rest van het museum. Wat zou er allemaal te zien zijn? Ah, daar is vader al met de kaartjes. Eindelijk kunnen ze naar binnen.

De eerste zaal waar ze komen is nog veel groter dan de hal. Sven ziet allemaal schilderijen, hele oude schilderijen. Dat ziet hij aan de mensen die erop staan. Ze hebben rare kleren aan en ze rijden op paarden in plaats van in een auto.

In het midden van de zaal staat een beeld van een meneer. "Hij lijkt net echt hè?" zegt vader.

"Ja," zegt Sven, "maar deze is van steen."

Dan ziet Sven een heel klein klokje.

"Wat is dat voor klokje?" vraagt Sven aan zijn vader.

"Dat is een zakhorloge," antwoordt vader. "Vroeger droegen de mensen hun horloge niet om de pols, maar in hun broekzak." Sven moet er een beetje om lachen.

De volgende zaal is kleiner. Hier ziet Sven allemaal verschillende potjes. Moeder vertelt dat mensen die potjes in de grond hebben gevonden en dat het heel oude voorwerpen zijn. Soms wel 300 jaar oud. Sven vindt het maar vreemd. Hoe kan een potje wat zo oud is er nog zo goed uitzien?

"Omdat de mensen zo'n potje eerst hebben gepoetst voor hij in het museum kwam te staan. En waarom denk je dat het potje achter glas zit? Zo kan er niemand aankomen en het potje kapotmaken."

Sven vindt het heel bijzonder om zo'n oud potje te zien. Hij denkt aan zijn kapotte schelp. Hij kan zich wel voorstellen dat het niet leuk is wanneer dit potje kapot gaat. Misschien moet hij zijn schelpen ook maar achter glas zetten, zodat Daan er niet meer bij kan.

- Mag je zomaar alles doen in een museum? Mag je er rennen? Mag je er hard praten? Mag je de voorwerpen die er staan aanraken? Waarom zou dat wel/ niet mogen?

Sven gaat gauw verder kijken in het museum. Samen met zijn ouders ziet hij nog veel meer dingen. Oude tafels en stoelen, harnassen, helmen, oude kogels en zelfs een hemelbed. Bij al die voorwerpen hangt een bordje. Daarop staat wat het voorwerp precies is en wanneer het is gemaakt. Sven vindt het heel interessant. Wanneer hij de kogels bekeken heeft, ontdekt hij dat zijn ouders verdwenen zijn! Hoe kan dat nou? Waar zijn ze gebleven? Snel loopt Sven naar de volgende kamer, maar daar zijn ze ook niet. Een andere kamer dan? Nee, daar is ook niemand. Sven besluit terug te gaan naar de kamer met de kogels, maar... hoe komt hij daar ook alweer? Moest hij nu links of rechtsaf? Het museum is ook zo groot.

"Zoek je iemand?" Sven draait zich om en achter hem staat een meneer in een sjiek pak.

"Ja, ik zoek mijn ouders," antwoordt Sven. Samen met de meneer loopt hij door de kamers. De meneer kent het museum veel beter dan Sven, want deze meneer werkt in het museum. Hij let erop dat de mensen de weg niet kwijtraken, niet zomaar aan de spullen komen en hij kan heel veel vertellen over alles wat er te zien is. Sven blijft staan bij een groot schilderij van een meisje. Ze heeft een heel mooie jurk aan.

"Wie is dat meisje?" vraagt Sven.

De meneer blijft staan. "Vroeger was dit museum een paleis en dit meisje heeft hier gewoond."

"Waarom hangen ze een schilderij op als dat meisje hier woont?" vraagt Sven weer.

"Bij jou thuis zijn vast foto's te vinden, toch?" zegt de meneer. "Vroeger hingen de mensen een schilderij van zichzelf op. Wij vinden het toch ook leuk om een afbeelding van onszelf op te hangen?"

"Ja, we hangen foto's aan de muur!" roept Sven.

Samen met de meneer loopt Sven naar de uitgang. In de hal staan vader en moeder al te wachten. Het is tijd om naar huis te gaan.

Wanneer ze thuis zijn, gaat Sven meteen aan de slag. Hij maakt bordjes bij al zijn schelpen. Daarop zet hij wat voor schelp het is en waar hij hem gevonden heeft. Nu heeft hij zijn eigen museum. Vader en moeder komen een kijkje nemen.

"Welkom in Svens Schelpenmuseum," zegt Sven. Vader en moeder vinden het heel mooi.

En daar is Daan ook, met een cadeautje. Sven pakt het pakje uit: het is een grote schelp waarin je de zee kunt horen. Deze is dan wel niet uit Frankrijk, maar zeker net zo mooi. De schelp wordt de trots van Svens Schelpenmuseum.

Wij gaan binnenkort ook naar een museum, Het Markiezenhof.

- Wie kent Het Markiezenhof hier in de stad?
- Wie is daar wel eens geweest?
- Wat kan je daar zien en doen? Wat voor spullen bewaren ze er?

2. Uitleg van de activiteit

Leg aan de kinderen uit wat ze straks in Het Markiezenhof gaan doen. U kunt daarvoor gebruik maken van de volgende tekst.

In Het Markiezenhof kun je een kijkje nemen in het leven van vroeger. Hoe woonde de markies van Bergen op Zoom? In wat voor bed sloep hij? Hoe zag zijn toilet eruit? Had hij net zulke lampen als wij? Al die dingen zijn in Het Markiezenhof bewaard en je kan ze nog steeds zien. Wanneer je door Het Markiezenhof loopt, zul je zien dat de mensen toen heel anders leefden dan wij nu. Maar er is ook een heleboel hetzelfde gebleven. De mensen in die tijd gebruikten al een hoop dingen die wij nu nog gebruiken. Ze zagen er alleen een beetje anders uit.

Zo hadden de mensen een speciale manier om hun kamers te verlichten als het 's avonds donker werd. Dat deden ze niet met een knopje zoals dat nu met onze gloeilampen gaat.

Hetzelfde geldt voor foto's. In die tijd vonden de mensen het ook leuk om een plaatje van zichzelf te hebben, maar dat werd natuurlijk geen foto. Misschien kun je nu al bedenken wat dat dan wel was.

Wanneer je straks in Het Markiezenhof bent, krijgen je een koffer mee waarin allerlei spulletjes zitten. Spulletjes die jullie allemaal kennen. Het is de bedoeling dat je in het museum deze voorwerpen terugvindt, maar dan zoals de spullen eruit zagen in de tijd van de markies. Het zijn dus hele oude dingen die je in het museum moet gaan zoeken. Je krijgt een boekje mee waarin per kamer één of twee foto's te zien zijn. Op die foto's zie je een klein stukje van een voorwerp. Dat voorwerp zit ook in jouw koffer. Jij moet gaan zoeken welk voorwerp uit de koffer er op de foto kan staan. Als je dat weet, ga je in de kamer op zoek naar het oude voorwerp uit de tijd van de markies.

Als je allebei de spulletjes gevonden hebt, kun je controleren of je het goed hebt gedaan.

Dat doe je met het antwoordenboekje, Je zoekt dan naar dezelfde kleuren van de kamers om bij de goede foto's uit te komen.

3. Tips voor uitbreiding

▫ Museum in de klas

Vertel de kinderen dat ze zelf een museum in de klas gaan maken. Leg de kinderen uit hoe het maken van een museum in zijn werk gaat: ze brengen spulletjes voor het museum mee van thuis en in de klas maken ze er een museum van.

Ieder kind mag drie dingen die hij of zij mooi, bijzonder of leuk vindt mee naar school nemen. Laat de kinderen zelf bedenken wat ze willen meenemen. Geef een brief mee voor de ouders waarin u uitlegt wat de bedoeling is.

Laat de kinderen in de klas vertellen wat ze hebben meegebracht.

Deel de spullen samen met de kinderen in categorieën in. Wat zijn de mooie spullen? Wat zijn de bijzondere spullen?

Verdeel de klas in groepjes. Laat elk groepje de spullen uit een bepaalde categorie rangschikken op een daarvoor bestemde plaats. Zo ontstaan verschillende "zalen" in de klas. Laat elk groepje een bord maken waarop wordt aangekondigd wat het thema van de zaal is.

Bekijk gezamenlijk het museum en laat elk groepje vertellen over zijn eigen zaal.

Laat ook anderen het museum bekijken, bijvoorbeeld kinderen uit andere klassen, ouders tijdens een ouderavond of mensen die de school bezoeken in het kader van een open dag.

▫ Laat de kinderen een tekening maken waarin ze hun eigen voorstelling van een museum tekenen.

Bezoek aan het museum

Welk voorwerp in welke kamer?

Op bladzijde 10 vindt u een plattegrond en een lijst van voorwerpen die de kinderen in elke kamer zullen gaan zoeken. Kopieer onderstaande lijst voor de begeleiders die meegaan.

Sommige voorwerpen liggen meer voor de hand dan andere. Bij moeilijke opgaven zult u de kinderen een hint kunnen geven.

Let op: De kinderen mogen nergens aanzitten. In hun enthousiasme over het gevonden voorwerp kunnen ze dat nog wel eens vergeten. Het is voor ons belangrijk dat u als begeleider hier op blijft letten.

In de koffer

Blauwe zaal (blauw)

Geld/ euro's
Leesbril
Helm
Elleboogbeschermer

Theodoorkamer (rood)

Plastic beker
Spiegel

Drabbekamer (oranje)

Popje in moderne kleding

Henriëttekamer (roze)

Kruik
Foto van een wc

Augustakamer (paars)

Lampje
Klokje

Breekbaar Bergen (geel)

Vergiet
Kannetje

In het museum

De opgegraven schat
Een benen bril
Helm
Harnas

Wijnglas
Spiegel boven de schouw

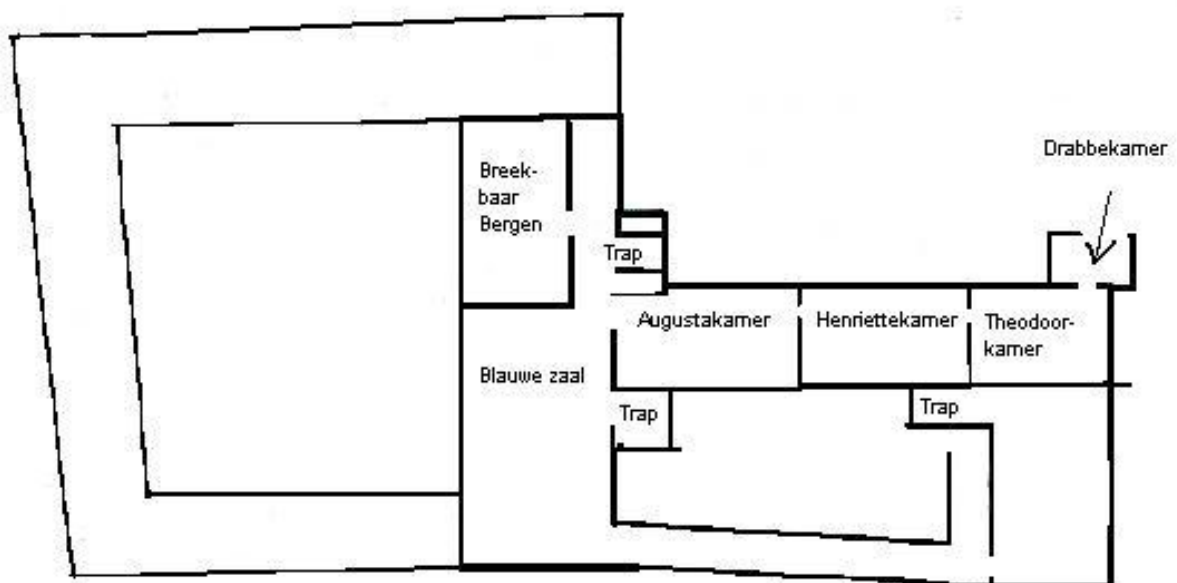
Henriette in klassieke kleding, te zien in de
holografische voorstelling

Bedpan
Bidet

Kaars en kandelaar
Klok op de schoorsteenmantel

Vergiet
Aardewerk kannetje

Eerste verdieping

Evaluatie

Om het project met uw klas af te ronden, kunt u een evaluatie houden. Dit kan weer in de vorm van een kringgesprek. Daarvoor kunt u gebruik maken van onderstaande vragen. Ook voor u als docent is er een evaluatie opgesteld. Graag horen we van u wat u van het project vond en wat u eventueel anders zou willen zien.

Tot slot vindt u nog wat tips om wat langer met de kinderen bij hun museumbezoek stil te staan.

1. Eventuele vragen voor het kringgesprek

Speel met de klas het memoryspel. Neem alle voorwerpen nog een keer door. De kinderen kunnen vertellen waar de voorwerpen voor dienden, in welke kamer ze het voorwerp gevonden hebben. Wanneer u de plaatjes nog een keer laat zien, kunt u ook de volgende vragen stellen:

- Vonden jullie het leuk in het museum? Was het spannend? Vond je het museum groot? Wat is het mooiste dat je gezien hebt? En wat vond je het meest vreemde voorwerp?
- Was het leuk om met de koffer door het museum te lopen? Waarom? Vond je de koffer zwaar of niet?
- Kon je alle dingen terugvinden? Welk voorwerp was moeilijk te vinden en welke wat makkelijker?
- Kende je alle voorwerpen die je in het museum tegenkwam?
- Zou je nog een keertje terug willen naar het Markiezenhof?
- Zou je wel eens een ander museum willen bezoeken? Een museum met alleen schilderijen? Of een museum met allerlei opgezette dieren?

2. Evaluatie voor de docenten

Van briefpost naar het downloaden, zo blijven we in stijl...

We vinden het erg fijn als u voor ons een evaluatieformulier invult.

Het evaluatieformulier vindt u achterin deze handleiding en binnenkort is er één te downloaden via de site van M'ART, www.cultuureducatiebergenopzoom.nl

Als u kiest voor briefpost dan kunt u het formulier naar onderstaand adres versturen.

T.a.v. Claartje Rijkers

Steenbergsestraat 8

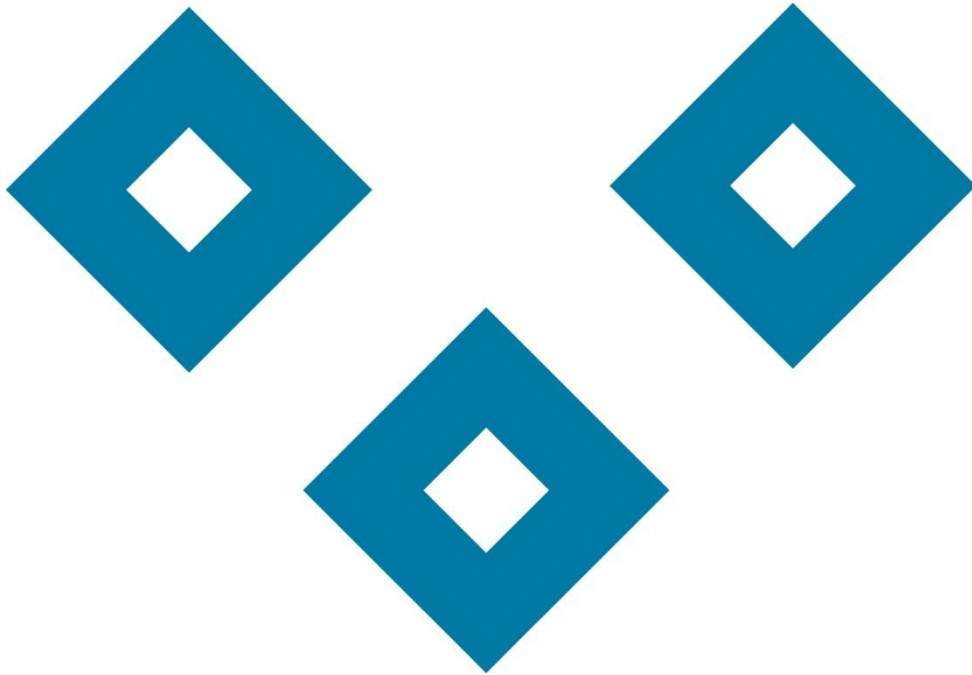
Postbus 35

4600 AA Bergen op Zoom

U kunt de lijst ook per e-mail verzenden: c.rijkers@bergenopzoom.nl

3. Tips voor uitbreiding

- De kinderen kunnen in kleine groepjes het memoryspel nog een keer spelen.
- Laat de kinderen een tekening maken van hun belevingen in het museum. Hoe vonden ze het? Was het museum mooi, groot, lelijk, vies, oud? Was het spannend of saai? Wat is hun het meest bijgebleven? Vraag aan de kinderen of ze dat willen tekenen.

Bedankt voor uw bezoek!

In opdracht van Historisch Centrum Het Markiezenhof, Bergen op Zoom
Idee en bewerking: Afdeling Educatie